

Munnhelse hos eldre

Ellen Thea Gjelseth Dalbak

Tannlege Brumunddal tannklinikk

Master i tjenesteutvikling til eldre, VID

Stipendiat AFS

Filosofer i fleng har forsøkt å låse gåten

Hvordan få et lykkelig liv?

Her er svaret:

La tenna fare

Bli kjerring

Vær gammel

Bilde: [Shutterstock](#)

Ingen smiler som tannløse gamle kjerringer

Øyvind Berg

Agenda

- Hvorfor er det så viktig med god munnhelse
- Hva er god munnhelse?
- Sykdommer i munnhulen
- Hva skjer i en aldrende munn?
- Munnhelse hos eldre i Innlandet
- Rettigheter i den offentlige tannhelsetjenesten
- Forebyggende tiltak

Vekke interesse for et godt samarbeid!

SYKEHUSET INNLANDET

Innlandet
fylkeskommune

Rett tiltak til rett tid

«Levekårsundersøkelsen om helse i Norge viser at personer med svekket helse bruker flere helsetjenester. Unntaket er tannhelsetjenester.»

[Sosial ulikhet i bruk av helsetjenester – 2. Udekket behov for helsetjenester og forebyggende helseatferd \(ssb.no\)](#)

[Munnhelsen er en del av folkehelsen | Tidsskrift for Den norske legeforening \(tidsskriftet.no\)](#)

Hvorfor er det så viktig med god munnhelse?

Hva er god munnhelse?

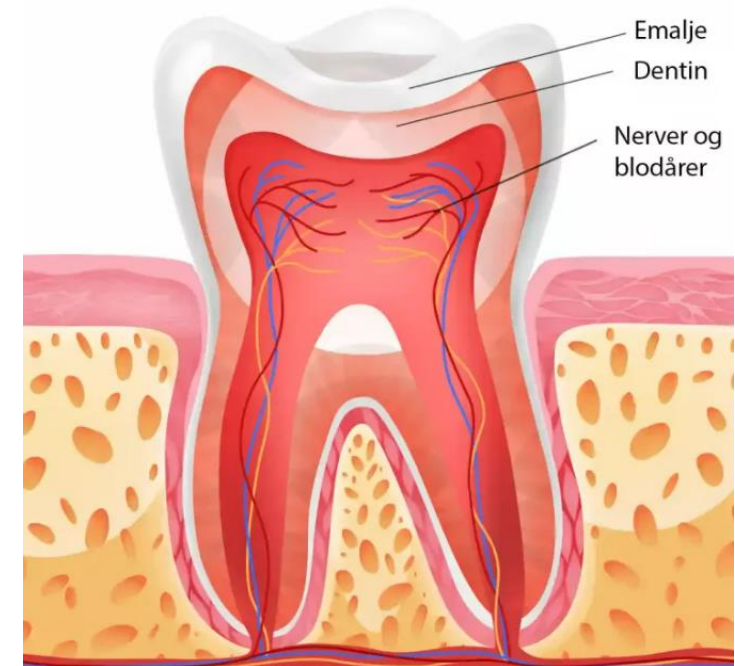
Akseptabel munnhelse

- Ikke har smerter, ubehag eller alvorlige lidelser i munnhulen
- Tilfredsstillende tyggefunksjon
- Kommunisere og ha sosial omgang uten problemer som skyldes tennene

WHO`s mål: Individer over 80 år skal ha minst 20 av sine egne tenner

Sykdommer i munnen

- Karies – hull i tennene
- Gingivitt – betennelse i tannkjøttet
- Periodontitt – betennelse i tennenes støttevev
- Soppinfeksjon

Sammenheng mellom munnhelse og generell helse

Generell helse ← → munnhelse

- Diabetes
- Hjerte- og karsykdommer
- Lungesykdom
- Ernæring
- Psykisk helse

Husk medisinaliste!

Sjögren P, Nilsson E, Forsell M, Johansson O, Hoogstraate J. A systematic review of the preventive effect of oral hygiene on pneumonia and respiratory tract infection in elderly people in hospitals and nursing homes: effect estimates and methodological quality of randomized controlled trials. J Am Geriatr Soc. 2008 Nov;56(11):2124-30. doi: 10.1111/j.1532-5415.2008.01926.x. Epub 2008 Sep 15. PMID: 18795989.

Hva skjer i en aldrende munn?

- Spyttproduksjon
 - **Munntørhet**
- Svelgefunksjon
- Tyggefunksjon
- Smaksintensitet
- Slimhinner
- Tenner
- Tannkjøtt

Munnhelse hos eldre med omsorgsbehov

- Eldre på sykehjem
 - Nedsatt munnhelse

Willumsen T, Karlsen L, Naess R, Bjørntvedt S. Are the barriers to good oral hygiene in nursing homes within the nurses or the patients? *Gerodontology*. 2012 Jun;29(2):e748-55. doi: 10.1111/j.1741-2358.2011.00554.x. Epub 2011 Oct 24. PMID: 22023222

- Eldre som mottar hjemmetjenester
 - Nedsatt munnhelse
 - Betydelig behandlingsbehov
 - Mangel på tilstrekkelig daglig munnhygiene

Henni SH, Skudutyte-Rysstad R, Ansteinsson V, Hellesø R, Hovden EAS. Oral health and oral health-related quality of life among older adults receiving home health care services: A scoping review. *Gerodontology*. 2022 Aug 9. doi: 10.1111/ger.12649. Epub ahead of print. PMID: 35943193.

- Større sannsynlighet for å ha nedsatt munnhelse hos hjemmeboende sammenliknet med sykehjem

Czwikla J, Herzberg A, Kapp S, Kloep S, Schmidt A, Rothgang H, Schwendicke F, Hoffmann F. Home care recipients have poorer oral health than nursing home residents: Results from two German studies. *J Dent*. 2021 Apr;107:103607. doi: 10.1016/j.jdent.2021.103607. Epub 2021 Feb 16. PMID: 33607197.

- Dårligere munnhelse hos personer med en demensdiagnose

Andreas Zenthöfer, Tomas Cabrera, Peter Rammelsberg & Alexander Jochen Hassel (2016) Improving oral health of institutionalized older people with diagnosed dementia, *Aging & Mental Health*, 20:3, 303-308, DOI: [10.1080/13607863.2015.1008986](https://doi.org/10.1080/13607863.2015.1008986)

Hva har betydning for at eldre med omsorgsbehov får nødvendig bistand?

Hva hemmer?

- Mangel på kunnskap
- Pasienter som nekter

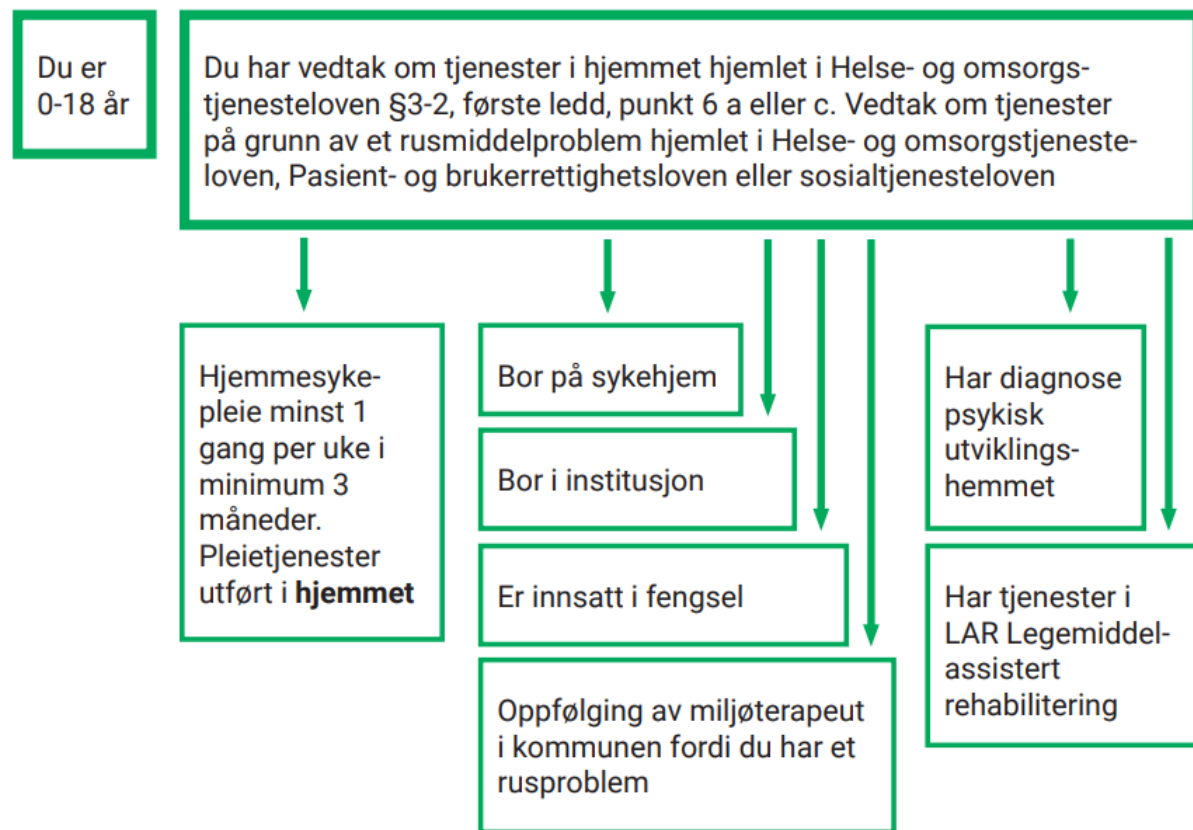
Hva fremmer?

- Opplæring og trening
- Tilgjengelig tannhelsepersonell

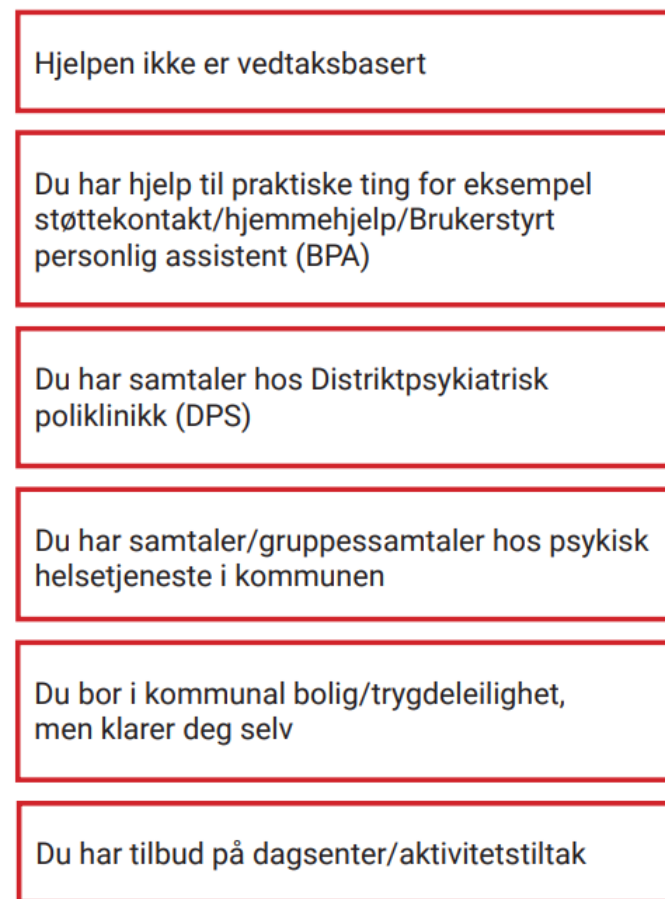

Har jeg rett til gratis tannhelsetjenester?

JA hvis

NEI hvis

Rettigheter hos eldre

- Eldre og langtidssyke i institusjon (C1)

Gjelder både kommunale og private institusjoner. Pasienten har et vedtak fattet av kommunen om plass på institusjon.

- Eldre og langtidssyke i hjemmesykepleien (C2)

For å ha rett til gratis tannhelsetjenester, må hjemmesykepleien ytes minst én gang i uken over en periode på tre måneder eller mer, jf. forskrift om vederlag for tannhelsetjenester i den offentlige tannhelsetjenesten § 2.

Tilleggsvilkår for gratis tannbehandling

- Tremånederskravet
- Regelmessighetskravet
 - Minst én gang i uken
 - Velferdsteknologi

Hvis tannbehandlingen pasienten trenger har sammenheng med, eller påvirker, den sykdommen som pasienten behandles for, skal nødvendig tannhelsehjelp være **gis fra første dag**.

Eldre veit ikkje om gratis tannbehandling

Ei fersk undersøking syner at berre ein tredel av eldre som har rett til gratis hjelp nyttar seg av tilbodet.

Jon Bolstad
@jon_bolstad
Journalist

Siri Løken
Journalist

Publisert 1. okt. 2015 kl. 11:10
Oppdatert 1. okt. 2015 kl. 12:39

Ansvarsfordeling

Den offentlige tannhelsetjenesten

- Organisere forebyggende tiltak
- Gi regelmessig og oppsøkende tilbud
- Nødvendig tannhelsehjelp

Pleie- og omsorgstjenesten

- Grunnleggende behov:
 - Ivareta munnhygiene
 - Nødvendig tannhelsehjelp

Samarbeid

[Lov om tannhelsetjenesten
\(tannhelsetjenesteloven\) -
Lovdata](#)

[Forskrift om kvalitet i pleie- og
omsorgstjenestene - Lovdata](#)

Forebyggende tiltak

- Fjerne bakteriebelegg

Tannlegetidende H.Nesse

- Fluor

Forebyggende tiltak

- Ved munntørret:

Legemiddelgjennomgang?

Spytterstatningsmidler, spyttstimulerende alternativ

- Soppinfeksjon:

Nøye renhold, proteser bør oppbevares tørt om natten

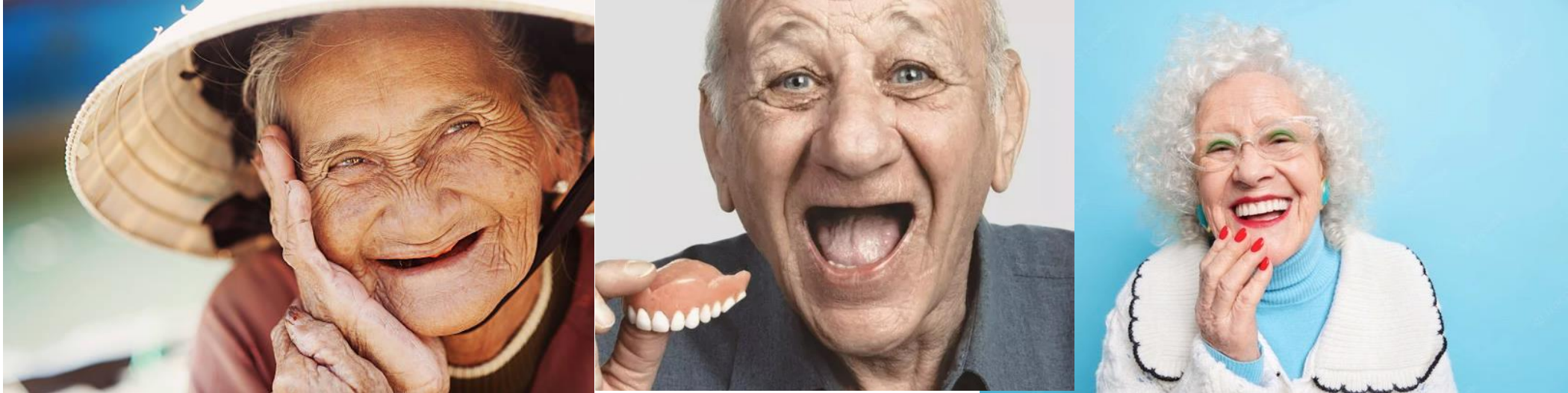
Rettt tiltak til rett tid?

Vi trenger mer kunnskap!

[Tannpleietiltak for å bedre oral helse hos personer som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester og andre prioriterte grupper - FHI](#)

Ta gjerne kontakt med lokal tannklinikk 😊

ellen.thea.gjelseth.dalbak@sykehuset-innlandet.no

ellen.thea.gjelseth.dalbak@innlandetfylke.no

<https://afs-si.no/>